

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Сумська філія
Кафедра соціально-економічних дисциплін**

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**
з навчальної дисципліни «Основи інвестиційної діяльності»
вибіркових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
081 Право (право)

Суми 2024

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 14.08.2024 № 8

СХВАЛЕНО

Вченою радою Сумської філії
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 08.07.2024 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 13.08.2024 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри соціально-економічних дисциплін
Протокол від 25.06.2024 № 23

Розробник:

доцент кафедри соціально-економічних дисциплін Сумської філії ХНУВС,
кандидат економічних наук Парфентій Л.А.

Рецензенти:

1. Доцент кафедри бухгалтерського обліку та оподаткування Навчально-наукового інституту бізнесу, економіки та менеджменту Сумського державного університету, кандидат економічних наук, доцент Кравченко О.В.
2. Доцент кафедри юридичних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат педагогічних наук, доцент Савицька М.Є.

**1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
7 семестр							
Тема №1. Методологічні основи інвестування	9	2		2		5	
Тема №2. Фінансові інвестиції та оцінка їх ефективності	12	2		4		6	
Тема №3. Управління інвестиційним портфелем	10	2		2		6	
Тема №4. Інвестиційні проекти	10	2		2		6	
Тема №5. Інвестиційні ризики та управління ними	9	2		2		5	
Тема №6. Інвестиційна система країни	9	2		2		5	
Тема №7. Державне регулювання інвестиційної діяльності	10	2		2		6	
Тема №8. Інвестиційні договори та принципи їх укладання	9	2		2		5	
Тема №9. Міжнародна інвестиційна діяльність	12	4		2		6	
Всього за семестр № 7:	90	20		20		50	Залік

**1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(заочна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
7 семестр							
Тема №1. Методологічні основи інвестування	11	2		–		9	
Тема №2. Фінансові інвестиції та оцінка їх ефективності	12	–		2		10	
Тема №3. Управління інвестиційним портфелем	9	–		–		9	
Тема №4. Інвестиційні проекти	9	–		–		9	
Тема №5. Інвестиційні ризики та управління ними	9	–		–		9	
Тема №6. Інвестиційна система країни	9	–		–		9	
Тема №7. Державне регулювання інвестиційної діяльності	12	2		2		8	
Тема №8. Інвестиційні договори та принципи їх укладання	9	–		–		9	
Тема №9. Міжнародна інвестиційна діяльність	10	–		–		10	
Всього за семестр № 7:	90	4		4		82	Залік

2. Методичні вказівки до практичних занять

Практичне заняття №1: Методологічні основи інвестування

Навчальна мета заняття: засвоїти поняття і предмет інвестиційного права, історію його виникнення та розвитку, методи, функції та принципи інвестиційного права, джерела інвестиційного права, Конституцію України, закони, підзаконні нормативні акти як джерела інвестиційного права; знати суб'єкти та об'єкти інвестиційної діяльності, існуючі основні організаційно-правові форми інвестиційної діяльності; розуміти і вміти розрізняти види майна, що є об'єктом інвестиційної діяльності; розуміти класифікацію інвестицій.

Кількість годин – 2. Місце проведення навчальна аудиторія

Навчальні питання:

1. Економічна сутність інвестицій.
2. Класифікація інвестицій.
3. Основні поняття інвестиційної діяльності.

План проведення заняття:

I. Організаційний момент

Привітання студентів.

Підготовка аудиторії, перевірка наявності студентів.

Ознайомлення студентів з актуальністю даної теми та навчальними цілями, формулювання основних завдань та постановка проблемних питань по темі.

II. Актуалізація опорних знань

При розкритті теоретичних питань студенти повинні висвітлити суть таких понять як інвестиції, капіталовкладення, інвестиційна діяльність, об'єкти та суб'єкти інвестиційної діяльності, інвестори та інші учасники інвестиційних правовідносин; дати класифікацію інвестицій та їх основні ознаки.

Виступ студентів з доповідями за темами:

1. Шляхи активізації інвестиційної діяльності в країні та на регіональному рівні.
2. Права та обов'язки суб'єктів інвестиційного процесу.
3. Сучасні форми інвестиційної діяльності.
4. Проблеми інвестування інноваційної діяльності на сучасному етапі.
5. Інвестиційна діяльність в галузі енергозбереження в Україні.
6. Інвестування в соціальну сферу: проблеми та приклади на сучасному етапі.
7. Інвестиційна діяльність і біоекономіка: взаємозв'язок та проблеми в Україні.

Фронтальне опитування за питаннями теми:

1. Які існують визначення інвестицій у чинному законодавстві України?
2. Чим відрізняється трактування інвестицій з точки зору права і економіки?
3. Поясніть розбіжність між поняттями «інвестиції» та «капіталовкладення».
4. Які існують підходи до класифікації інвестицій?
5. Що таке «споживчі інвестиції»?
6. Наведіть приклади матеріальних та нематеріальних інвестицій.
7. Яка різниця між прямими та портфельними інвестиціями?
8. Яким чином можна пов'язати поняття інвестицій з поняттям власності?
9. Назвіть види інвестиційної діяльності.
10. Як співвідносяться поняття «інвестиційна діяльність» та «інвестиційний процес»?
11. У чому полягають особливості інвестиційного процесу?
12. Вкажіть стадії інвестиційного процесу.
13. Хто може виступати суб'єктами інвестиційного процесу?
14. Визначте права та обов'язки суб'єктів інвестиційного процесу.
15. Охарактеризуйте інших учасників інвестиційних правовідносин.
16. Розглянути особливості створення суб'єкта інвестиційної діяльності.
17. Об'єкти інвестиційної діяльності: класифікація та особливості.
18. Визначити пріоритетні об'єкти інвестиційної діяльності на сучасному етапі.

Виконати завдання:

Укажіть, які з названих суб'єктів не є суб'єктами інвестиційної діяльності: громадянин України; промислово-фінансова група; держава, в особі її уповноважених органів; страхова компанія; комерційний банк; Національний банк України; холдингова компанія; інвестиційний фонд; фірма-девелопер; керуючий проєктом; фермерське господарство; фірма-ріелтер.

Після розгляду теоретичних питань студенти повинні виконати тестові завдання.

III. Порядок проведення заключної частини заняття

Підвести результати освоєння студентами теми. Звернути увагу на ті питання навчальної теми, що засвоєні студентами недостатньо або вимагають додаткового уточнення.

Звернути увагу студентів на важливі моменти наступного практичного заняття.

Пояснити домашнє завдання на наступну тему практичного заняття.

Практичне заняття № 2-3. Фінансові інвестиції та оцінка їх ефективності

Навчальна мета заняття: засвоїти характеристики фінансових інвестицій; зрозуміти необхідність при плануванні інвестиційної діяльності зміни вартості в часі; знати формули розрахунків простих та складних відсотків, дисконтування; здійснювати оцінювання ефективності інвестицій та вміти застосовувати дані розрахунки при прийманні рішення про здійснення інвестиційної діяльності.

Кількість годин – 4. Місце проведення навчальна аудиторія

Навчальні питання:

1. Характеристика фінансових інвестицій.
2. Ринок цінних паперів.
3. Аналіз та оцінка ефективності фінансових інвестицій.

План проведення заняття:

I. Організаційний момент

Привітання студентів.

Підготовка аудиторії, перевірка наявності студентів.

Ознайомлення студентів з актуальністю даної теми та навчальними цілями, формулювання основних завдань та постановка проблемних питань по темі.

II. Актуалізація опорних знань

При розкритті теоретичних питань студентам необхідно звернути увагу на точку зору, стосовно якої гроші змінюють вартість в часі. Необхідно вивчити основні формули визначення показників, які характеризують зміну вартості грошей в часі.

Також необхідно розглянути та охарактеризувати основні методичні підходи до оцінки інвестиційних проєктів в процесі здійснення інвестиційної діяльності.

Виступи студентів з доповідями за темами:

1. Охарактеризуйте фактори, які впливають на вартість грошей у часі.
2. Охарактеризуйте критерії та показники економічної ефективності інвестиційних проєктів.

3. Охарактеризуйте методичні підходи до оцінювання ефективності інвестицій.

Фронтальне опитування за питаннями теми:

1. Охарактеризуйте фінансово-математичні інструменти інвестиційного проектування.

2. Наведіть визначення дисконтування, нарощування, ануїтет та період окупності.

3. Як розрахувати вплив інфляції при визначенні майбутньої і теперішньої вартості грошей?

4. У яких випадках, пов'язаних із інвестиційною діяльністю, враховується інфляція?

5. Дайте характеристику критеріїв та методів оцінки інвестиційних проєктів.

6. Які показники належать до кількісних факторів оцінки ефективності інвестиційних проєктів?

7. Розкрийте суть якісного діагностичного аналізу.

8. Наведіть класифікацію кількісних методів оцінки інвестиційних проєктів.

9. Чому іпотечне кредитування в Україні розвивається повільними темпами?

10. За яких умов вітчизняні комерційні банки зможуть надавати інвестиційний кредит фермерам під заставу землі?

Виконати завдання:

Задача 1.

Вартість адміністративних будівель підприємства оцінюється в 150 тис. грн. Прогнозується її щорічне зростання на 12% з урахуванням перспективності місця розташування та потенційного попиту на аналогічні об'єкти. Визначити майбутню вартість адміністративних будівель через 5 років.

Задача 2.

Власник планує інвестувати у бізнес через 1 рік за попередньою оцінкою вартістю в 100 тис. грн. Чи достатнім для придбання бізнесу через 1 рік буде внесок у розмірі 80 тис. грн., якщо річна банківська процентна ставка становить 20 %, а нарахування процентів відбувається щоквартально?

Задача 3.

Розрахувати суму щорічного внеску на банківський рахунок під 11% річних для придбання нової технологічної лінії вартістю 45000 грн. через 3 роки?

Задача 4.

Яку суму сьогодні необхідно депонувати в банк під 20 % річних зі щоквартальним нарахуванням відсотків для того, щоб через рік мати змогу інвестувати у бізнес вартістю 100 тис. грн.?

Задача 5.

Підприємець планує придбати офісне приміщення через 2 роки. Вартість аналогічного приміщення сьогодні оцінюється в 120000 грн. і прогнозується її збільшення на 5 % щорічно. Чи вистачить у підприємця коштів на придбання офісу, якщо він вкладатиме наприкінці кожного року 50000 грн. на рахунок під 15 % річних?

Задача 6.

Власник підприємства планує здійснити інвестицію у нове обладнання для виробничого підрозділу через 3 роки. На сьогоднішній день вартість такого обладнання оцінюється в 35000 грн. і прогнозується його збільшення на 5 % щорічно. Чи вистачить у власника коштів на переобладнання цеху, якщо він вкладатиме наприкінці кожного кварталу 4500 грн. на рахунок під 24 % річних

Після розгляду теоретичних питань студенти повинні виконати тестові завдання.

III. Порядок проведення заключної частини заняття

Підвести результати освоєння студентами теми. Звернути увагу на ті питання навчальної теми, що засвоєні студентами недостатньо або вимагають додаткового уточнення.

Звернути увагу студентів на важливі моменти наступного практичного заняття.

Пояснити домашнє завдання на наступну тему практичного заняття.

Практичне заняття № 4. Управління інвестиційним портфелем

Навчальна мета заняття: познайомитися із поняттям «інвестиційний портфель», знати принципи його формування; розглянути типи портфелів цінних паперів; вивчити способи управління інвестиційним портфелем.

Кількість годин – 2. Місце проведення навчальна аудиторія

Навчальні питання:

1. Поняття та принципи формування інвестиційного портфеля
2. Типи портфелів цінних паперів
3. Управління портфелем цінних паперів

План проведення заняття:

I. Організаційний момент

Привітання студентів.

Підготовка аудиторії, перевірка наявності студентів.

Ознайомлення студентів з актуальністю даної теми та навчальними цілями, формулювання основних завдань та постановка проблемних питань по темі.

II. Актуалізація опорних знань

При розкритті теоретичних питань студентам необхідно познайомитися із принципами формування інвестиційного портфеля. Розглянути типи портфелів цінних паперів за різними класифікаційними ознаками.

Також необхідно розглянути та охарактеризувати основні способи управління портфелем цінних паперів, які використовують інвестори.

Виступи студентів з доповідями за темами:

1. Основні етапи та принципи формування портфеля цінних паперів.
2. Основні способи управління портфелем цінних паперів.
3. Портфельний ризик та основні методи його зниження.

Фронтальне опитування за питаннями теми:

1. Що розуміють під інвестиційним портфелем?
2. Які основні етапи формування портфеля цінних паперів?
3. Назвіть принципи формування портфеля цінних паперів.
4. Як класифікуються інвестиційні портфелі за метою формування?
5. Як класифікуються інвестиційні портфелі за рівнем ризику?
6. Які типи портфелів цінних паперів розрізняють за рівнем ліквідності?
7. Охарактеризуйте основні види портфельних ризиків.
8. Які методи зниження портфельного ризику Ви знаєте?
9. У чому полягає сутність управління портфелем цінних паперів?
10. Охарактеризуйте основні способи управління портфелем цінних паперів.

Після розгляду теоретичних питань студенти повинні виконати тестові завдання.

III. Порядок проведення заключної частини заняття

Підвести результати освоєння студентами теми. Звернути увагу на ті питання навчальної теми, що засвоєні студентами недостатньо або вимагають додаткового уточнення.

Звернути увагу студентів на важливі моменти наступного практичного заняття.

Пояснити домашнє завдання на наступну тему практичного заняття.

Практичне заняття №5. Інвестиційні проєкти

Навчальна мета заняття: познайомитися із поняттями «інвестиційний проєкт», «бізнес-план інвестиційного проєкту», «життєвий цикл проєкту»; засвоїти класифікацію інвестиційних проєктів; розглянути схему аналізу інвестиційних проєктів.

Кількість годин – 2. Місце проведення навчальна аудиторія

Навчальні питання:

1. Поняття інвестиційного проєкту. Бізнес-план інвестиційного проєкту.
2. Класифікація інвестиційних проєктів.
3. Життєвий цикл інвестиційного проєкту.
4. Аналіз інвестиційного проєкту.

План проведення заняття:

I. Організаційний момент

Привітання студентів.

Підготовка аудиторії, перевірка наявності студентів.

Ознайомлення студентів з актуальністю даної теми та навчальними цілями, формулювання основних завдань та постановка проблемних питань по темі.

II. Актуалізація опорних знань

При розкритті теоретичних питань студенти повинні висвітлити суть таких понять як інвестиційний проєкт, бізнес-план інвестиційного проєкту, життєвий цикл проєкту. Навести класифікацію інвестиційних проєктів та їх основні ознаки.

Студенти також повинні вміти здійснити передінвестиційні дослідження та провести аналіз інвестиційного проєкту.

Виступи студентів з доповідями за темами:

1. Охарактеризуйте етапи розробки інвестиційного проєкту.
2. Стратегія бізнес-плану інвестиційного проєкту, його розділи та показники.

3. За якими ознаками класифікують інвестиційні проекти? Охарактеризуйте їх.

4. Аналіз інвестиційних проєктів: мета, завдання, види аналізу, їх послідовність та взаємозв'язок.

Фронтальне опитування за питаннями теми:

1. Що розуміють під інвестиційним проєктом?
2. Які завдання інвестиційного проєкту?
3. Що розуміють під життєвим циклом інвестиційного проєкту?
4. Які є учасники інвестиційного проєкту?
5. У якому порядку проводиться аналіз інвестиційних проєктів?
6. У чому полягає комерційний аналіз інвестиційного проєкту?
7. Які завдання технічного аналізу інвестиційного проєкту?
8. За якими принципами здійснюється екологічний аналіз інвестиційного проєкту?
9. У чому полягає фінансовий аналіз інвестиційного проєкту?
10. Що передбачає інституційний аналіз інвестиційного проєкту?
11. Які є методи аналізу ризику інвестиційного проєкту?

Після розгляду теоретичних питань студенти повинні виконати тестові завдання.

III. Порядок проведення заключної частини заняття

Підвести результати освоєння студентами теми. Звернути увагу на ті питання навчальної теми, що засвоєні студентами недостатньо або вимагають додаткового уточнення.

Звернути увагу студентів на важливі моменти наступного практичного заняття.

Пояснити домашнє завдання на наступну тему практичного заняття.

Практичне заняття №6. Інвестиційні ризики та управління ними

Навчальна мета заняття: засвоїти сутність інвестиційних ризиків та їх класифікацію, навчитися визначати рівень інвестиційного ризику за різними показниками за допомогою розрахунку різних індексів; вивчити методи зниження інвестиційних ризиків; засвоїти способи залучення капіталу та його структуризацію; вміти розробляти інвестиційну стратегію.

Кількість годин – 2. Місце проведення навчальна аудиторія

Навчальні питання:

1. Поняття та фактори виникнення ризику. Форми інвестиційного ризику.
2. Управління інвестиційними ризиками.
3. Методи зниження інвестиційних ризиків.
4. Управління портфельними інвестиційними ризиками.

План проведення заняття:

I. Організаційний момент

Привітання студентів.

Підготовка аудиторії, перевірка наявності студентів.

Ознайомлення студентів з актуальністю даної теми та навчальними цілями, формулювання основних завдань та постановка проблемних питань по темі.

II. Актуалізація опорних знань

При розгляді теоретичних питань студентам необхідно звернути увагу на види ризиків, які існують при здійсненні інвестиційної діяльності, розкрити та охарактеризувати кожен із видів ризику, що виникають при інвестуванні в Україні.

При вивченні теми необхідно розглянути методи зниження інвестиційних ризиків. Також визначити джерела фінансування інвестицій та способи їх залучення.

Виступи студентів з доповідями за темами:

1. Рівень ризиковості інвестицій на сучасному етапі в Україні.
2. Інвестиційні ризики та їх різновиди при здійсненні інвестиційної діяльності.
3. Система заходів протидії ризикам та її впровадження в інвестиційній діяльності України на сучасному етапі.
4. Система страхування інвестиційних ризиків: позитивні сторони та недоліки в Україні на сучасному етапі.
5. Основні методи та методичні підходи до зниження ступеня ризику при кредитуванні інвестиційних проєктів.

Фронтальне опитування за питаннями теми:

1. Дати визначення ризику та рівню ризику.
2. Розглянути класифікацію видів ризиків та охарактеризувати кожен із наведеним конкретних прикладів.
3. Що таке проєктний ризик?
4. Охарактеризувати фінансові ризики та їх різновиди.
5. Що включає в себе процедура вивчення та оцінки проєктних ризиків?
6. За якими ознаками класифікують проєктні ризики?
7. Дати визначення кредитному ризику. Визначити причини виникнення ризиків при інвестиційному кредитуванні
8. Що включається в систему заходів протидії ризикам. Охарактеризувати кожен її чинник.
9. Охарактеризувати основні джерела фінансових ресурсів.
10. Навести конкретні приклади цільового використання джерел фінансових ресурсів інвестиційної діяльності.
11. Визначити основні способи залучення капіталу. Вказати їх переваги та недоліки.
12. Що включає в себе передінвестиційне дослідження. Обґрунтуйте необхідність його проведення.
13. За якими критеріями проводиться оцінка інвестиційних ризиків?
14. Охарактеризуйте основні складові моделі управління інвестиційними ризиками.
15. Вказати критерії аналізу переваг і недоліків залучення запозичених коштів з метою оптимізації структури джерел фінансування інвестиційних проєктів.
16. Що таке фінансова здійснюваність проєкту та за якими чинниками вона здійснюється?

17. Які методи оптимізації інвестиційного ризику використовуються комерційними банками при кредитуванні інвестиційних проєктів?

18. Які фактори найбільше впливають на ступінь ризику неповернення інвестиційного кредиту?

19. Чому для видачі кредиту на будь-який проєкт необхідно робити аналіз усієї інвестиційної діяльності позичальника?

Після розгляду теоретичних питань студенти повинні виконати тестові завдання.

III. Порядок проведення заключної частини заняття

Підвести результати освоєння студентами теми. Звернути увагу на ті питання навчальної теми, що засвоєні студентами недостатньо або вимагають додаткового уточнення.

Звернути увагу студентів на важливі моменти наступного практичного заняття.

Пояснити домашнє завдання на наступну тему практичного заняття.

Практичне заняття №7. Інвестиційна система країни

Навчальна мета заняття: визначити сутність інвестиційної політики та її роль в стабільному розвитку економіки країни; вміти визначати позитивні сторони та недоліки сучасної інвестиційної політики країни, шляхи активізації інвестиційної діяльності та обґрунтовувати їх; знати визначення інвестиційного клімату та його складові; розглянути показники, за якими визначається інвестиційна привабливість на державному та регіональному рівні та фактори, які сприяють поліпшенню інвестиційної привабливості.

Кількість годин – 2. Місце проведення навчальна аудиторія

Навчальні питання:

1. Інвестиційний клімат держави.
2. Інвестиційна привабливість країни, регіонів, галузей економіки, підприємств.
3. Методика аналізу інвестиційної привабливості.

План проведення заняття:

I. Організаційний момент

Привітання студентів.

Підготовка аудиторії, перевірка наявності студентів.

Ознайомлення студентів з актуальністю даної теми та навчальними цілями, формулювання основних завдань та постановка проблемних питань по темі.

II. Актуалізація опорних знань

При розкритті теоретичних питань студенти повинні чітко визначити за допомогою яких чинників формується інвестиційний клімат та інвестиційна привабливість держави, регіонів країни, галузей економіки, підприємств, назвати їх та охарактеризувати кожен з них.

Потрібно визначити сутність інвестиційної політики та її роль в стабільному розвитку економіки країни. Вказати позитивні сторони та недоліки сучасної інвестиційної політики країни. Назвати шляхи активізації інвестиційної діяльності та обґрунтувати їх.

Виступи студентів з доповідями за темами:

1. Дайте загальну характеристику інвестиційного клімату України.
2. Індекс глобальної конкурентоспроможності. Якою є позиція України за Індексом глобальної конкурентоспроможності?
3. Які основні складові методики визначення інвестиційної привабливості регіонів України?
4. Визначте шляхи активізації інвестиційної діяльності в країні та на регіональному рівні. Запропонуйте свої власні заходи для поліпшення інвестиційного клімату у вашому регіоні.

Фронтальне опитування за питаннями теми:

1. Назвіть основні чинники інвестицій. Дайте характеристику кожному із них на державному та регіональному рівні.
2. Як і для чого визначається Індекс глобальної конкурентоспроможності?
3. Зміст теорії міжнародної конкурентоспроможності націй М. Портера.
4. Які основні умови прийняття рішення про здійснення закордонних інвестицій?
5. Що таке інвестиційна політика і які основні фактори її складають.
6. Назвіть основні фактори, що визначають інвестиційний клімат країни.
7. У чому полягає різниця між визначенням інвестиційного клімату на макро- та макрорівнях?
8. Якими є основні функції місцевої влади при забезпеченні сприятливого інвестиційного клімату свого міста чи регіону?
9. Охарактеризуйте заходи місцевої влади при формуванні сприятливого місцевого інвестиційного клімату.

Виконати завдання:

Завдання 1.

Визначте шляхи активізації інвестиційної діяльності в країні та на регіональному рівні. Запропонуйте свої власні заходи для поліпшення інвестиційного клімату у регіоні та країні в цілому. Роботу оформіть у вигляді таблиці.

Державний рівень		Місцевий рівень	
заходи	результат	заходи	результат

Завдання 2.

Викреслити поняття, що випадають з логічного переліку:

- ✓ максимальна економічна свобода; прозорість умов господарської діяльності; мінімальне державне регулювання підприємницької активності; суттєвий податковий тиск на господарюючі суб'єкти;
- ✓ природно-кліматична зона; факторні умови; умови попиту; стан обслуговуючих та близьких галузей; стратегія конкуренції;
- ✓ високий рівень природно-ресурсної забезпеченості; прогресуюча депопуляція населення; вигідне геополітичне розташування; дешева кваліфікована робоча сила; місткий споживчий ринок;
- ✓ регіональна та місцева влада; територіальна громада; бізнесові структури; Міжнародний валютний фонд;
- ✓ вивчення потреб та ресурсів громади; затвердження важливих законодавчих актів; інформаційна кампанія; підтримка бізнесу.

Завдання 3.

Чи правильні наступні твердження (Так/Ні)? Якщо «Ні», то виправте твердження.

Дешеві трудові ресурси є основним фактором інвестиційної привабливості економіки України.

Міжнародні рейтингові дослідження не мають значення щодо економічної та інвестиційної динаміки України та її регіонів.

Органи місцевого самоврядування не можуть впливати на бізнесовий та інвестиційний клімат своїх громад.

Інвестиційна активність в Україні та її регіонах посилиться автоматично із входженням економіки країни у фазу циклічного розширення.

Важливою умовою інвестиційної успішності регіону є реалізація комплексної стратегії соціально-економічного розвитку.

Після розгляду теоретичних питань студенти повинні виконати тестові завдання.

III. Порядок проведення заключної частини заняття

Підвести результати освоєння студентами теми. Звернути увагу на ті питання навчальної теми, що засвоєні студентами недостатньо або вимагають додаткового уточнення.

Звернути увагу студентів на важливі моменти наступного практичного заняття.

Пояснити домашнє завдання на наступну тему практичного заняття.

Практичне заняття № 8. Державне регулювання інвестиційної діяльності

Навчальна мета заняття: засвоїти сутність державного регулювання та управління інвестиційними процесами на різних рівнях; засвоїти поняття й види суб'єктів іноземного інвестування, їх права і обов'язки, порядок створення та реєстрації суб'єктів іноземної інвестиційної діяльності; спільні підприємства як суб'єкти іноземних інвестицій й особливості їх створення та діяльності.

Кількість годин – 2. Місце проведення навчальна аудиторія

Навчальні питання:

1. Макроекономічне регулювання інвестиційного процесу.
2. Правове регулювання інвестиційного процесу в Україні.
3. Особливості правового регулювання діяльності іноземних інвесторів на території України.

План проведення заняття:

I. Організаційний момент

Привітання студентів.

Підготовка аудиторії, перевірка наявності студентів.

Ознайомлення студентів з актуальністю даної теми та навчальними цілями, формулювання основних завдань та постановка проблемних питань по темі.

II. Актуалізація опорних знань

При розгляді теоретичних питань студентам необхідно звернути увагу на визначення механізму інвестиційної політики, яка проводиться окремими державами.

Також необхідно визначити поняття державного регулювання і управління інвестиційною політикою. Необхідно розкрити механізми управління інвестиційною політикою на різних рівнях: держава, регіон, конкретна місцевість (місто, селище, село). Слід вказати переваги і недоліки та визначити напрями здійснення інвестиційної політики на сучасному етапі.

Необхідно звернути увагу і детально розглянути права і обов'язки суб'єктів іноземних інвестицій; порядок створення та реєстрації суб'єктів іноземної інвестиційної діяльності; спільні підприємства як суб'єкти іноземних інвестицій та особливості їх створення та діяльності.

Виступи студентів з доповідями за темами:

1. Охарактеризуйте форми державного регулювання інвестиційної діяльності.
2. Якими пріоритетами повинна керуватися державна інвестиційна політика України на даному етапі розвитку?
3. Недоліки та перспективи розвитку інвестиційної діяльності на прикладі Сумської області.
4. Охарактеризувати основні положення державного регулювання діяльності суб'єктів в сфері спільного інвестування.
5. Охарактеризувати правовий режим іноземних інвестицій, що встановлений законодавством України.
6. Виділення сприятливих умов та перешкод для залучення іноземних інвестицій на підставі аналізу чинного законодавства та практики інвестиційної діяльності.

Фронтальне опитування за питаннями теми:

1. Зміст, принципи та функції державного управління інвестиційною діяльністю.
2. Правове становище та структура Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.
3. Що включає в себе механізм управління інвестиційною діяльністю?
4. Недоліки та перспективи розвитку інвестиційної діяльності на прикладі певного рівня (держава, регіон, місто).
5. Визначити основні положення державного регулювання діяльності суб'єктів в сфері спільного інвестування.
6. Назвати підходи до визначення поняття «іноземні інвестиції» в науковій літературі.
7. Назвати характерні ознаки іноземних інвестицій.
8. Вказати види майнових цінностей, що можуть використовуватися в процесі іноземного інвестування.
9. За яких умов іноземні інвестиції набувають спеціального правового режиму?
10. Особливості правового статусу іноземного інвестора. Які категорії осіб можуть виступати у ролі іноземного інвестора?
11. Необхідність розмежування правового статусу юридичної особи з участю іноземних інвестицій та іноземного інвестора.

12. Визначити основні напрямки вдосконалення законодавства про іноземні інвестиції.

13. Співвідношення понять «підприємство з іноземними інвестиціями», «спільне підприємство», «сумісні підприємства».

14. Визначити порядок створення підприємства з іноземними інвестиціями.

15. Назвати основні положення, що мають бути зазначені в статуті підприємства з іноземними інвестиціями.

16. Охарактеризувати порядок внесення коштів іноземного інвестора до статутного фонду підприємства з іноземними інвестиціями.

17. Чи може поєднуватися корпоративна та договірна форми іноземного інвестування? Обґрунтувати свою відповідь.

18. Охарактеризувати правові наслідки державної реєстрації іноземних інвестицій. Які наслідки мають місце, якщо іноземну інвестицію не зареєстровано?

Виконати завдання:

З метою проведення інвестиційної діяльності німецьке підприємство «Фогель» подало заявку для участі в конкурсі на купівлю права на проведення геологорозвідувальних робіт і добування корисних копалин на території України. Також для приймання участі в даному конкурсі було подано заявки французьким концерном «Марсель», німецьким підприємством «Майн», громадянином Росії Беловим, який є власником кількох великих підприємств, і громадянином Польщі Позняком, який володіє підприємством «Поляк».

Під час проведення попередньої реєстрації останнім двом було відмовлено в прийнятті їх заявок на підставі того, що фізичні особи-іноземці не мають права приймати участь в інвестуванні на території України. Вони звернулися за роз'ясненням до організаторів даного конкурсу, але їм відповіли, що одним з контрагентів за даним видом договору може бути лише юридична особа.

Белов і Позняк вернулися зі скаргою до суду.

Установіть, чи правомірні дії органів реєстрації та організаторів конкурсу? Чи можуть у даному випадку фізичні особи-нерезиденти виступати в якості інвесторів? Вирішіть справу по суті.

Після розгляду теоретичних питань студенти повинні виконати тестові завдання.

III. Порядок проведення заключної частини заняття

Підвести результати освоєння студентами теми. Звернути увагу на ті питання навчальної теми, що засвоєні студентами недостатньо або вимагають додаткового уточнення.

Звернути увагу студентів на важливі моменти наступного практичного заняття.

Пояснити домашнє завдання на наступну тему практичного заняття.

Практичне заняття №9. Інвестиційні договори та принципи їх укладання

Навчальна мета заняття: вивчити поняття, види та функції інвестиційних угод, зміст та форму інвестиційного договору, порядок створення юридичних осіб, які займаються лише інвестиційною діяльністю та порядок їх реєстрації. Необхідно вивчити права і обов'язки суб'єктів інвестиційної діяльності й порядок їх реалізації.

Кількість годин – 2. Місце проведення навчальна аудиторія

Навчальні питання:

1. Способи реалізації інвестиційних проєктів.
2. Договірні відносини в процесі реалізації проєктів.
3. Види інвестиційних договорів.

План проведення заняття:

I. Організаційний момент

Привітання студентів.

Підготовка аудиторії, перевірка наявності студентів.

Ознайомлення студентів з актуальністю даної теми та навчальними цілями, формулювання основних завдань та постановка проблемних питань по темі.

II. Актуалізація опорних знань

При розкритті теоретичних питань студенти повинні висвітлити суть таких понять як види інвестиційних угод, функції інвестиційних угод, зміст та форму інвестиційного договору, порядок створення юридичних осіб, які займаються лише інвестиційною діяльністю та порядок їх реєстрації. Необхідно висвітлити права і обов'язки суб'єктів інвестиційної діяльності й порядок їх реалізації.

Виступи студентів з доповідями за темами:

1. Охарактеризуйте способи реалізації інвестиційних проєктів.
2. Охарактеризуйте зміст та типи інвестиційних договорів.
3. Порядок укладання, виконання та припинення договорів в інвестиційній сфері.

4. Назвати способи укладання інвестиційних договорів і визначити за яких умов доцільно застосовувати певні способи. Навести конкретні приклади.

5. Яка модель інвестиційного договору (з точки зору його змісту та форми) найкраще забезпечує належне виконання договірних зобов'язань?

Фронтальне опитування за питаннями теми:

1. У якому розумінні використовується поняття «інвестиційний» договір?
2. Чому інвестиційний договір вважається правовою формою взаємовідносин між інвестором та іншими учасниками інвестиційної діяльності?
3. Назвати характерні особливості інвестиційного договору.
4. Чим відрізняються істотні, звичайні та випадкові умови інвестиційного договору?
5. Охарактеризувати специфіку суб'єктного складу інвестиційного договору.
6. Визначити функції, що виконує інвестиційний договір.
7. Назвати критерії класифікації інвестиційних договорів.
8. Визначити види договорів відповідно до класифікації за певною ознакою.
9. Назвати та обґрунтувати вимоги, що ставляться до інвестиційних договорів.
10. У якій формі укладаються інвестиційні договори.
11. В яких випадках і з якою метою застосовується реєстрація інвестиційних договорів?
12. Способи укладання договорів підряду.
13. Чи завжди досягається мета інвестування в процесі виконання інвестиційного договору?
14. Визначити правові механізми, що застосовуються для забезпечення належного і реального виконання інвестиційних договорів.
15. Назвати способи, за допомогою яких можна мінімізувати втрати від невиконання інвестиційного договору з причин, що не залежать від сторін.

Виконати завдання:

Вкажіть види інвестиційних договорів в залежності від різних критеріїв класифікації та назвіть їх основні характеристики і можливості застосування.

Використовуйте такі критерії класифікації:

- ✓ залежно від кількості сторін;
- ✓ за критерієм платності;

- ✓ за часом виконання;
- ✓ за економічним змістом та юридичними ознаками;
- ✓ залежно від ступеня ризику.

Після розгляду теоретичних питань студенти повинні виконати тестові завдання.

III. Порядок проведення заключної частини заняття

Підвести результати освоєння студентами теми. Звернути увагу на ті питання навчальної теми, що засвоєні студентами недостатньо або вимагають додаткового уточнення.

Звернути увагу студентів на важливі моменти наступного практичного заняття.

Пояснити домашнє завдання на наступну тему практичного заняття.

Практичне заняття №10. Міжнародна інвестиційна діяльність

Навчальна мета заняття: познайомитися із особливостями та принципами міжнародної інвестиційної діяльності та міжнародною інвестиційною інфраструктурою; розглянути умови залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України та особливості іноземного інвестування в Україні.

Кількість годин – 2. Місце проведення навчальна аудиторія

Навчальні питання:

1. Особливості та принципи міжнародної інвестиційної діяльності.
2. Міжнародна інвестиційна інфраструктура.
3. Форми та методи державного управління міжнародною інвестиційною діяльністю.
4. Зasadничі умови залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України.
5. Особливості іноземного інвестування в Україні.

План проведення заняття:

I. Організаційний момент

Привітання студентів.

Підготовка аудиторії, перевірка наявності студентів.

Ознайомлення студентів з актуальністю даної теми та навчальними цілями, формулювання основних завдань та постановка проблемних питань по темі.

II. Актуалізація опорних знань

При розкритті теоретичних питань студенти повинні висвітлити особливості та принципи міжнародної інвестиційної діяльності, зупинитися на міжнародній інвестиційній інфраструктурі.

Також потрібно розглянути форми та методи державного управління міжнародною інвестиційною діяльністю та засадничі умови залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України. Необхідно дослідити особливості іноземного інвестування в Україні.

Виступи студентів з доповідями за темами:

1. Мотивація суб'єктів міжнародної інвестиційної діяльності.
2. Вплив міжнародної інвестиційної діяльності на розвиток країн базування та приймаючих країн.
3. Інвестиційні ризики, пов'язані з країнами розміщення.
4. Система регулювання міжнародної інвестиційної діяльності. Пільги та гарантії.
5. Проблеми здійснення інвестування за кордон України.

Фронтальне опитування за питаннями теми:

1. Чи можуть акції підприємства бути формою та об'єктом інвестування?
2. На підставі аналізу Закону України «Про інститути спільного інвестування» продемонструйте особливості діяльності інвестиційних фондів в Україні?
3. З якими інвестиційними фондами (закритими чи відкритими) Ви б порадили мати справу вашим близьким і чому? Які переваги та недоліки інвестування у кожний з них?
4. До якого варіанта (ліберального чи тоталітарного) Ви віднесете організацію державного регулювання міжнародної інвестиційної діяльності в Україні? Обґрунтуйте свою думку посиланнями на відповідні норми законодавства.
5. Що, на Вашу думку, є більш прийнятним: створення спеціальних умов та вимог для іноземного інвестора чи зрівняння його у правах з національним інвестором? Від чого залежить вибір варіантів державного регулювання?
6. Що є більш результативним з точки зору залучення іноземних інвесторів – надання їм певних пільг чи запровадження спеціальних гарантій?
7. Якою є загальноприйнята процедура розв'язання міжнародних інвестиційних спорів? Що є першими кроками у цій процедурі?
8. Що мотивує український бізнес до реєстрації підприємств у офшорних зонах? Як можна послабити дію цих факторів?
9. Які фондові індекси використовуються на фондовому ринку України?

Виконати завдання:

1. За даними сайту Світового банку (<http://data.worldbank.org/indicator/BX.PEF.TOTL.CD.WD/countries>) визначте лідерів серед країн нетто-інвесторів та нетто-реципієнтів. Які, на Вашу думку, фактори визначають належність країни до тієї чи іншої групи? Чи можна

стверджувати, що розвинені країни, як правило, є країнами нетто-інвесторами, а країни, що розвиваються, є країнами нетто-реципієнтами?

2. Проаналізуйте, як протягом останніх трьох років змінюється позиція України в рейтингу Doing Business. Які показники найбільш суттєво вплинули на ці зміни?

3. Проаналізуйте великі інвестиційні проекти в Україні, участь у фінансуванні яких брали міжнародні фінансові організації. Які наслідки для України дає така форма залучення іноземних коштів?

4. Проаналізуйте, які з міжнародних фінансових організацій здійснюють кредитування приватного бізнесу. За яких умов можна отримати у них кредити?

Після розгляду теоретичних питань студенти повинні виконати тестові завдання.

III. Порядок проведення заключної частини заняття

Підвести результати освоєння студентами теми. Звернути увагу на ті питання навчальної теми, що засвоєні студентами недостатньо або вимагають додаткового уточнення.

3. Рекомендована література (основна, додаткова), інформаційні та навчальні ресурси в Інтернеті

Нормативна література

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 року № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
3. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 року № 1576-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>.
4. Про захист іноземних інвестицій на Україні: Закон України від 10.09.1991 року № 1540а-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1540%D0%B0-12>.
5. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 року № 1560-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.
6. Про інститути спільного інвестування: Закон України від 05.07.2012 року № 5080-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5080-17>.
7. Про концесію: Закон України від 03.10.2019 року № 155-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/155-20>.
8. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996 року № 93/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80>.
9. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 року № 2664-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.
10. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23.02.2006 року № 3480-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.
11. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 року № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

Основна

12. Степанова А.А. Інвестування в схемах і таблицях: [Електронний підручник] Ч. 1. Київ: Ліра-К, 2021. 103 с. URL: <https://asinvest.prima.pp.ua/asinvest1/index.html>.
13. Степанова А.А. Інвестування в схемах і таблицях: [Електронний підручник] Ч. 2. Київ: Ліра-К, 2021. 103 с. URL: <https://asinvest.prima.pp.ua/asinvest2/index.html>.
14. Менеджмент інвестиційної діяльності: підручник / [М.П. Бутко, І.М. Бутко, М.Ю. Дітковська та ін.] ; за заг. ред. М.П.Бутка. К. : Центр учбової літератури, 2018. 480 с. URL: <https://cul.com.ua/preview/miv.pdf>.

15. Задоя А.О. Міжнародна інвестиційна діяльність: навчальний посібник [Електронний ресурс] Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 122 с. URL:

http://shron1.chtyvo.org.ua/Zadoia_Anatolii/Mizhnarodna_investytsiina_diialnist.pdf.

16. Петровська С., Лук'янихіна О., Парфентій Л. Євроінтеграційні виклики та їх вплив на міжнародний інвестиційний ринок в контексті забезпечення кримінологічної безпеки. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2023. №30(3). С. 212–218. <https://doi.org/10.32631/vca.2023.3.16>.

17. Петухова О.М. Інвестування: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2018. 335 с.

18. Сазонець І.Л., Федорова В.А. Інвестування: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2016. 311 с.

19. Карпінський Б.А., Шира Т.Б. Інвестиції: термінологічний словник: навч. посібник. К.: Професіонал, 2014. 464 с.

Додаткова

20. Федоров Г.О. Інвестиційна діяльність в Україні: історико-правовий аналіз. *Право і суспільство*. 2019. № 4. С. 230-236. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6062>

21. Алексєєв І.В., Федевич Л.С. Вплив інвестування господарських об'єднань на рівень розвитку національної економіки. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. № 8. С. 103-112.

22. Атаманчук Л. Сучасний стан правового забезпечення іноземного інвестування в Україні. *Юридична Україна*. 2016. № 11-12. С. 46-51.

23. Вакалюк В.А. Правове регулювання інвестиційної діяльності в Україні. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. №16. С. 122-126.

24. Ванькович Д.В., Демчишак Н.Б., Луковська Ю.М. Діагностування стану інвестиційного клімату в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 1. С. 11-18.

25. Павленко І., Варяниченко О., Навроцька Н. Міжнародна торгівля та інвестиції. К.: Центр навчальної літератури, 2017. 256 с.

26. Петровська С.А. Інвестиційна привабливість як один із чинників економічної безпеки України // Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави: тези доп. VI Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 1 грудня 2017 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2017. – С. 426–428.

27. Sabadash V.V., Petrovska S.A., Petrovskyi M.V. Formation of the organizational and economic mechanism for attracting investment to the region. *Mechanism of Economic Regulation*. 2017. № 2. P. 50–61.

Інформаційні ресурси

1. <https://www.nau.ua> – Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
2. <https://www.nssmc.gov.ua> – Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України.
3. <https://bank.gov.ua> – Офіційний сайт Національного банку України.
4. <https://www.kmu.gov.ua> – Урядовий портал.
5. <https://rada.gov.ua> – Офіційний веб-портал Верховної Ради України.
6. <http://www.mon.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.